



Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

Slučaj Ž. br. 445/2018

IZVEŠTAJ SA PREPORUKAMA

OMBUDSMANA REPUBLIKE KOSOVA

u vezi

registracije sa novim brojem predmeta koji se vraćaju na ponovno suđenje od višeg suda

Upućen:

G. Nehat Idrizi, predsedavajući Sudskog saveta Kosova

SASTAV

CILJ IZVEŠTAJA	3
PRAVNA OSNOVA	Error! Bookmark not defined.
PRAVNA ANALIZA	3
ZPRIMENA O KONKRETNOM SLUČAJU	5
ZAKLUČAK I PREPORUKE OMBUDSMANA	6
A. Zaključak Ombudsmana	6
B. Preporuke Ombudsmana	Error! Bookmark not defined.

CILJEVI IZVEŠTAJA

1. Cilj ovog izveštaja jeste da informiše Sudski savet Kosova o mogućim kršenjima ljudskih prava u slučajevima upisa sa novim brojem predmeta, koji se vraćaju na ponovno suđenje.
2. Takođe, cilj ovog izveštaja je da se nadležnim institucijama pošalju konkretne i specifične preporuke da pomoću zakonodavstva određuju rokove za dužinu trajanja sudskog postupka.

PRAVNA OSNOVA

3. Ustav Republike Kosovo, član 132, stav 1, propisuje da: *“Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa”*.
4. Član 135, stav 3, propisuje da: *“Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa”*.
5. Prema Zakonu br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman između ostalog ima ove nadležnosti i odgovornosti:
 - “Ombudsman ima nadležnost da istražuje primljene žalbe od svakog fizičkog i pravnog lica u vezi tvrdnji o kršenju ljudskih prava predviđenih Ustavom, zakonima i drugim aktima, kao i međunarodnim za ljudska prava, posebno Evropskom Konvencijom o ljudskim pravima, obuhvatajući radnje ili neradnje koje predstavljaju zloupotrebu autoriteta.” (član 16, stav 1)
 - Ombudsman može dati opšte preporuke za funkcionisanje pravosudnog sistema.“ (član 16, stav 8)
 - “da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, a kada je to neophodno da izrazi svoje mišljenje o stavovima i reagovanju odgovarajućih autoriteta u vezi takvih slučajeva; (član 18, stav. 1, tačka 2);
 - “da objavi obaveštenja, mišljenja, preporuke, predloge i svoje izveštaje”. (član 18, stav. 1, tačka 6);
6. Dostavljanjem ovog izveštaja nadležnim institucijama, Ombudsman teži da vrši gore navedene ustavne i pravne odgovornosti.

PRAVNA ANALIZA

7. Ocene i zaključci Ombudsmana u vezi s ovim pitanjem zasnivaju se na pravima koja su zagarantovana Ustavom Republike Kosovo (Ustav), Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda čoveka i njenim protokolima (EKLjP).
8. Ustav Republike Kosovo, član 22 propisuje: *“Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sledećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija.”*
9. EKLjP, član 6, stav 1 propisuje da: *“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred (...) sudom (...).*
10. Ombudsman primećuje da u sudovima koji sude predmete u prvom stepenu, postoji praksa po kojoj se predmeti koji se vraćaju na ponovno suđenje i odlučivanje registruju sa novim brojem. Takva praksa se prenosi i na sudove viših instanci, bez obzira na činjenicu da sudski predmet može da bude mnogo stariji od datuma njegovog podnošenja sudu, kao što je slučaj sa praćenjem predmeta na drugom stepenu kao i u situacijama kada se slučaj vraća na ponovno suđenje.
11. Ombudsman primećuje da:
 - (1) Zakon o sudovima br. 03/L-199, u članu 7, stav 2 propisuje da: *“Svako lica ima ravnopravan pristup sudovima i nikome se ne uskraćuje pravo na pravedno suđenje u skladu sa redovnim zakonskim postupkom ili pravo na jednaku zakonsku zaštitu. Svako fizičko i pravno lice ima pravo na pravedno suđenje i unutar razumnog vremenskog roka”;*
 - (2) Zakon o sudovima br. 03/L-199, u članu 7, stav 5 propisuje da: *“Svi sudovi treba da funkcionišu na brz i efikasan način kako bi obezbedili brzo rešavanje predmeta.”*
 - (3) Zakon o parničnom postupku br. 03/L-006, u članu 10, stav 1 ovog zakona propisuje da: *“Dužnost suda je da nastoji da se postupak vodi bez odugovlačenja i sa što manje troškova, kao i da onemogući svaku zloupotrebu proceduralnih prava koja po ovom zakonu pripadaju strankama”.*
12. Ombudsman, takođe, primećuje da je Zakon o parničnom postupku u Poglavlju XXVI [Posebni parnični postupci], predvideo situacije kada sudovi treba da reše predmete što hitnije.
13. Pregledom zakona primećuje se da zakonodavac nije predvideo rokove u kojima se treba rešiti pitanje koje je pokrenuto u nadležnom sudu.
14. Prema članu 22 Ustava Republike Kosovo, ljudska prava i slobode zagarantovane međunarodnim sporazumima i instrumentima garantuju se Ustavom, koji se sprovode direktno u Republici Kosovo i imaju prioritet u slučaju sukoba sa odredbama zakona i drugih akata javnih institucija. Jedan od osam međunarodnih instrumenata je i EKLJP.

15. Ustav Republike Kosovo, član 31 kao i EKLJP, član 6, utvrđuju pravo na pravično i nepristrasno suđenje, kada je jedna od komponenti ovog prava pravo na sudski postupak u razumnom vremenskom roku.
16. Slično tome, domaće zakonodavstvo a ni EKLJP ne utvrđuju koji je razumni vremenski rok u kojem se sudski predmet treba završiti. Međutim, postoji uspostavljena praksa Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), putem koje se tumače pitanja o vremenskim garancijama u okviru kojih se treba rešiti pitanje koje se sudski razmatra.
17. Prema članu 53 Ustava Republike Kosovo, ljudska prava i garantovane osnovne slobode tumače se u skladu sa sudskim odlukama ESLJP-a.
18. U vezi sa ovim: "*Tražeci poštovanje "razumnog roka", EKLJP naglašava važnost da se pravda ne može odobriti uz odlaganje koje utiče na efikasnost i poverenje (H. Protiv Francuske, § 58 ; Katte Klitsche de la Grange protiv Italije, § 61). Član 6 § 1 obavezuje države ugovornice da organizuju sudove kako bi odgovorili na zahteve ove odredbe*".
19. ESLJP je dalje odredio standard po kojem "*Kada govorimo o početnoj tački roka, govorimo u načelu o datumu podnošenja pitanja nadležnom sudu (Poiss protiv Austrije, § 50 ; Bock protiv Nemačke § 35), osim kada je podnošenje upravnom autoritetu preduslov za podnošenje predmeta sudu, u tom slučaju rok može uključivati i vreme trajanja obaveznog preliminarnog upravnog postupka (König protiv Nemačke § 98 ; X protiv Francuske, § 31; protiv Francuske [GC], § 90)*".
20. Što se tiče izraza "rok", on u principu pokriva čitav postupak, uključujući i upravne organe (*König protiv Nemačke, § 98*). Proširuje se na odluku koja je konačno rešila slučaj (*Poiss protiv Austrije, § 50*). Prema tome, uslov da se poštuje razumni vremenski period odnosi se na sve faze sudskog postupka u cilju rešavanja pitanja, bez isključivanja faza nakon meritornih odluka (*Robins protiv Ujedinjenog Kraljevstva §28*).
21. Prema ESLJP, "*Samo odugovlačenja koja se pripisuju državi mogu dovesti do zaključka da je došlo do nesprovođenja razumnog roka*"(*Buchholz protiv Nemačke, § 49; Papageorgiou protiv Grčke, § 40 ; Humend protiv Poljske [GC], § 66*). *Država je odgovorna za celinu usluga: za sudske vlasti ali i za svaku javnu instituciju*"(*Martins Moreira protiv Portugalije, § 60*).
22. ESLJP takođe naglašava: "*Države ugovornice dužne su da organizuju svoj pravosudni sistem tako da sudovi mogu garantovati svima pravo da donesu konačnu odluku o pitanjima vezanim za prava i obaveze građanske prirode u razumnom roku (ibidem; Scordino protiv Italije), [GC], § 183.*"
23. U stvari, dok države članice moraju da organizuju svoj pravosudni sistem na način koji garantuje pravo na sudsku odluku u razumnom roku, preopterećenje radom se ne može se uzeti u obzir (*Vocaturu protiv Italije, § 17; Cappello protiv Italije, § 17*). Stoga, činjenica da su situacije sa preopterećenjem postale uobičajene, to ne može opravdati produženje jednog postupka (*Unión Alimentaria Sanders S.A. protiv Španije, § 40*).

SPROVOĐENJE U KONKRETNOM SLUČAJU

28. Ombudsman je iz žalbi koje je primio protiv osnovnih sudova i apelacionog suda u vezi s proceduralnim odlaganjima u objavljenim izvještajima zaključio da su u ovim slučajevima povređeni članovi 6 i 13 Konvencije koji se odnose na suđenje u razumnom vremenskom roku.
29. Tokom tretiranja ovih slučajeva primećeno je da se registarski broj ovih predmeta razlikuje od prvostepenog suda sa onim u Apelacionom sudu. Takođe, primećeno je da kada se slučajevi ponovo vraćaju na ponovno suđenje registruju novim brojem i prikazuju kao novi predmeti.
30. Ovaj izveštaj se posebno usredsređuje na efekat koji ima registracija novim rednim brojem onih predmeta koji su vraćeni na ponovni sudski postupak u razumnom roku.
31. Prvo, treba napomenuti da registracija novim rednim brojem nije predviđena važećim zakonima. Razumljivo je da zakonodavac nije predvideo nešto slično, jer bi u suprotnom bio stvoren *ex-lege* kao osnova za premeštaj predmeta sa početnog reda u red sa tužbama koje su pokrenute kasnije.
32. Drugo, registracija novim rednim brojem se ne može uporediti ni sa jednim od objektivnih kriterijuma za izračunavanje proceduralnih kašnjenja, jer sama registracija novog broja stvara utisak da je slučaj pokrenut mnogo kasnije, dok se procenom predmeta prikazuje trenutni datum pokretanja slučaja.
33. Ombudsman primećuje da zakonodavstvo koje se sprovodi u Republici Kosovo ne predviđa rokove trajanja suđenja na svakom nivou, ali ni maksimalno trajanje suđenja, stoga EKLJP, koja se direktno sprovodi na Kosovu i ima prioritet nad nacionalnim zakonima, kao i praksa ESLJP, predviđaju mogućnost da se suđenje odvija u jednom razumnom roku.
34. Prema praksi ESPLJP, rok počinje da teče u trenutku pokretanja tužbe pri nadležnom sudu, a za administrativne slučajeve i ranije. Notorna je činjenica je da se sudski postupak u prvom stepenu počinje tretirati nekoliko godina nakon što je tužba podnesena na sudu.
35. Tačno je da je pravosuđe opterećeno predmetima međutim prema ESLJP-u to ne predstavlja izgovor. Dužnost države je da organizuje pravosudni sistem koji efikasno tretira predmete. Takođe, pokretanje postupaka u cilju reformisanja pravosudnog sistema i reforma koja bi ubrzala postupak u predmetima takođe ne predstavlja nikakav izgovor.
36. Osim toga, registracija sa novim rednim brojem predmeta je rezultat odsustva akta koji bi regulisao način registracije predmeta u sudovima.
37. Ombudsman smatra da takav postupak ugrožava osnovnu slobodu i ljudska prava pojedinca. Ovakav postupak, uzrokovan subjektivnim faktorom, predstavlja prepreku za građane radi postizanja konačne odluke u objektivnom roku u sudskom postupku.

38. Konačno, Ombudsman zaključuje da registracija predmeta prema godini podnošenja tužbe i nemenjanje broja kada predmet prelazi iz jednog stepena u drugi je u interesu prava na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom vremenskom roku.

ZAKLJUČAK I PREPROUKE OMBUDSMANA

A. Zaključak Ombudsmana

39. Ombudsman, na osnovu gore iznete procene zaključuje da: upis sa novim rednim brojem onih predmeta koji su vraćeni na ponovno suđenje i ponovno razmatranje predstavlja kršenje prava na sudsku odluku u objektivnom roku, kao komponenta prava na pravično i nepristrasno suđenje.
40. Ovakav postupak, osim što ne predstavlja realan rok (godinu) kada je pokrenuta tužba u nadležnom sudu, prouzrokuje nova kašnjenja, čineći da se slučaj ne reši u razumnom roku.

B. Preporuke Ombudsmana

41. Na osnovu ovih nalaza, au skladu sa članom 135, stav 3. Ustava Republike Kosovo i člana 16, stav 1 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman preporučuje:

Sudskom savetu Kosova

- (1) Da da uputi ovo pitanje Skupštini Republike Kosova, tako da Skupština putem zakona odredi rokove za trajanje sudskog postupka, određujući maksimalni rok koji se toleriše od pokretanja tužbe do odluke prvog stepena, ali i rokova za razmatranje u drugim instancama.
 - (2) Do donošenja akta od strane Skupštine Kosova, SSK da donese unutrašnji akt kojim će se regulisati rokovi trajanja sudskog postupka, navodeći maksimalni rok koji se toleriše od pokretanja tužbe do prvostepene presude, ali i rokovima razmatranja u drugim instancama.
 - (3) U unutrašnjem aktu da se odredi da predmeti koji se vraćaju na ponovno suđenje treba tretirati sa prioritonom u odnosu na nove tužbe
42. U skladu sa članom 132. stav 3. Ustava Republike Kosovo („Svaki organ, institucija ili drugi autoritet, koji sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo, je dužan da odgovori na zahteve Ombudsmana i da njemu/njoj dostavi svu dokumentaciju i informacije koja je zatražena u skladu sa zakonom“) i članom 28. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („Organi, kojima je Ombudsman uputio preporuku, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, uključujući i disciplinske mere, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanom obliku o preduzetim merama u

vezi sa pomenutim pitanjem“), ljubazno Vas molimo da nas obavestite o aktivnostima koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman